

Expunere de motive

Conflictul de interese apare atunci când persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative¹. Prin urmare, în mod teoretic, pentru a constata existența unui conflict de interese trebuie avute în vedere două coordonate: existența unui interes material al funcționarului/demnitarului/alesului public și lipsa obiectivității în îndeplinirea atribuțiilor legale ale acestuia. Altminteri, conflictul de interese este inexistent în situația în care atribuțiile celui aflat într-o funcție publică sunt ghidate de principii precum: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public².

În mod firesc, s-a observat de-a lungul timpului că persoanele aflate într-o funcție publică pot acționa în mod lipsit de obiectivitate și atunci când folosul nu este strict personal, ci vizează o persoană apropiată, de obicei o rudă a acestuia. În cazul aleșilor locali, prevederile art. 228 alin. (1) din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ lărgesc și mai mult sfera de aplicabilitate a conflictului de interese, astfel că folosul material se poate produce față de diferite persoane pentru care legiuitorul a prezumat că raportul avut cu alesul local poate interveni în realizarea cu obiectivitate a atribuțiilor acestuia din urmă.

Prezenta inițiativă legislativă are în vedere prevederile art. 228 alin. (1) lit. e) din OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, care în prezent impun alesului local obligația de a se abține de la vot atunci când se votează un act administrativ în situația în care „*orice persoană fizică sau juridică, alta decât autoritatea din care face parte a făcut o plată către acesta sau a efectuat orice fel de cheltuieli ale acestuia.*” În opinia noastră, există o lipsă de previzibilitate a acestui text de lege, care poate acționa în defavoarea aleșilor locali care își exercită mandatul cu bună-credință. Prezenta inițiativă legislativă își propune să corecteze tocmai această lipsă de previzibilitate.

Pe de-o parte, încheierea de raporturi juridice cu diferite persoane, fizice sau juridice, face parte din viața de zi cu zi a oricărei persoane și nu orice tip de raport juridic încheiat are capacitatea, intensitatea ori importanța *in abstracto* de a influența o decizie ori un vot a unui ales local. Textul de lege vizat menționează conflictul de interese când se ia o decizie raportat la o persoană care a efectuat o plată ori cheltuieli ale alesului local - însă noțiunea de plată, potrivit art. 1469 din Codul civil³ reprezintă executarea unei prestații la care te-ai obligat, o noțiune foarte largă. Codul administrativ nu prevede o definiție în accepțiune proprie a plății, astfel încât prevederile legale mai sus menționate sunt pe deplin aplicabile. Menționăm și că s-ar putea intui că textul ar putea face referire strict la donații, sponsorizări - acte unilaterale în beneficiul alesului local, care nu a oferit

¹ Definiție dată de dispozițiile art. 70 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003.

² Potrivit art. 71 din Legea nr. 161/2003: Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public.

³ Articolul 1.469 din Codul Civil are următoarea formulare: (1) Obligația se stinge prin plată atunci când prestația datorată este executată de bunăvoie. (2) Plata constă în remiterea unei sume de bani sau, după caz, în executarea oricărei alte prestații care constituie obiectul însuși al obligației.

nicio contraprestație, însă fiind vorba despre un text de lege, previzibilitatea este esențială pentru posibilitatea reală de a alege o conduită corectă, iar intuirea diverselor intenții neclare e incompatibilă cu cerințele de tehnică legislativă.

Așadar, discutând despre o plată potrivit Codului civil, de exemplu, un ales local care achiziționează o pâine de la o brutărie beneficiază de o plată din partea brutăriei în momentul în care i se înmânează pâinea în contra sumei de bani. În această situație, alesul local a beneficiat de o plată din partea brutăriei și nu ar mai putea exercita niciodată niciun vot în orice chestiune legată de brutărie care ar ajunge să fie supusă discuției în forul administrativ. Situația este, bineînțeles, absurdă. Nu putem vorbi de exercitarea atribuțiilor fără obiectivitate sau transparență în această situație, motiv pentru care norma ar trebui să fie circumstanțiată situațiilor care reprezintă în mod neîndoiebnic un conflict între interesul general și interesul personal al consilierului local în exercitarea atribuțiilor sale. Prin urmare, actele juridice cu caracter curent, de mică valoare, care nu se mai află în executare la momentul adoptării deciziei (cum ar fi achiziția de bunuri de uz zilnic) ar trebui excluse de la aplicabilitatea acestei norme.

De asemenea, nu există niciun motiv pentru care un ales local să se abțină de la luarea unor decizii care să vizeze persoane cu care a avut anterior raporturi de muncă ori asimilate acestora, dacă la momentul adoptării deciziei acestea sunt finalizate. În mod evident, un angajat este influențat în luarea unei decizii raportat la angajatorul său din pricina raportului de subordonare propriu relațiilor de muncă. În cazul finalizării relațiilor de muncă nu mai subzistă nicio presiune față de acesta. Însă, salariile nu se încadrează în noțiunea de plată de mică valoare, cu caracter curent, motiv pentru care este necesară includerea acestora ca o categorie distinctă.

Pe de altă parte, ar trebui să existe o limitare în timp a momentului de la care acel raport juridic a încetat, și-a produs efectele raportat la momentul deciziei ori a votului alesului local, dreptul român operând cu conceptul de prescripție. Așadar, din moment ce după o perioadă de timp, legislația noastră consideră că anumite drepturi izvorâte din raporturi juridice nu mai merită să fie protejate juridic, nu există nicio rațiune pentru care un ales local, odată ce a trecut suficient timp de la finalizarea unui contract cu o persoană și practic nemaexistând nicio legătură care să îi poată influența activitatea de zi cu zi, să rămână pe viață cu obligația de a se abține de la a vota ori a lua o decizie în legătură cu un vechi cocontractant. De exemplu, nu există nicio rațiune pentru care un ales local care a fost angajat al unei instituții publice, încetând raportul de muncă în urmă cu 5 ani, să nu poată adopta o decizie în forul administrativ din care face parte pentru simplul motiv că în urmă cu mulți ani și-a încasat salariul de la respectiva instituție.

Prin prezenta inițiativă legislativă, propunem ca efectul propriu prescripției, adică absența existenței unor consecințe juridice după o perioadă de timp, să fie aplicabil și în cazul conflictului de interese ale aleșilor locali - o perioadă de 3 ani de la data finalizării raportului juridic fiind suficientă pentru a fi înlăturată orice suspiciune de lipsă de imparțialitate în a lua vreo decizie față de persoana în cauză.

inițiator: Murariu Oana - deputat USR,

